

ἤδη παρὰ Δουκ. (λ. αὐγὸ) ὑπὸ τὸν τύπ. ἀβγότσου-
φλον. Τὸ ἀβγόφλουτο κατατὰ μετάθ. φθόγγ.

Τὸ κέλυφος τοῦ ὤου ἔνθ' ἀν.: *Ἐμαέρινα τ' ὄβγα καὶ*
τὰ ὄβγοτσέπλᾳ ἐχάσα (ἐμαγείρευσα τὰ ὄα καὶ τοὺς φλοιούς
ἀπέριψα) Τραπ. || Φρ. *Ἀκόμα τ' ἀβγότσιφλον δὲν ἤβγι*
ἀτ' τ' μὲν τ' (ἀκόμη τὸ ἀβγότσωφλο δὲν ἐβγήκεν ἀπὸ τὴν
μύτιν του. Ἐπὶ ἀνηλίκου ἔχοντος ἀξιώσεις ἀναρμόστους
εἰς τὴν ἡλικίαν του. Ἡ μετὰφ. ἐκ τῶν ἄρτι ἐκκολαφθέν-
των νεοσσῶν) Λέσβ. || Παροιμ. Ἀπὸ τ' ἀβγότσωφλο μαλλὶ
καὶ ἀπὸ τ' ἀνίχι γάλα (ἐπὶ ἀπόρου καὶ ἀναξιοχρέου ὀφει-
λέτου, παρὰ τοῦ ὁποίου μάταιον εἶναι νὰ περιμένῃ τις
τὴν ἀπόδοσιν τῶν ὀφειλομένων, ἢ ἐπὶ ἐπιχειρήσεως, ἢ
ὁποία οὐδὲν κέρδος φέρει. Ἰδ. ΓΠολίτ. Παροιμ. 2,618,
πβ. καὶ 609) Ἰόνιοι Νῆσ. Συνών. ἰδ. ἐν λ. ἀβγόκουππα.

ἀβγοτσώφλουδο τό, Κρήτ.

Ἐκ τοῦ οὐσ. ἀβγότσωφλο καὶ τῆς παραγωγικῆς καταλ.
-οὔδι.

Τὸ κέλυφος τοῦ ὤου: Φρ. *Ἐσπασε σὰν τ' ἀβγοτσώ-*
φλουδο, (ἐπὶ πράγματος εὐθραύστου). Συνών. ἰδ. ἐν λ.
ἀβγόκουππα.

ἀβγοτιέρα ἡ, Λεξ. Ἡπίτ. (λ. ἀβγοθήκη καὶ ὠο-
δόχος).

Ἐκ τοῦ οὐσ. ἀβγὸ καὶ τῆς παραγωγικῆς καταλ. -τιέρα
ἀποσπασθείσης ἐκ τοῦ κορυφειτιέρα, μπιλλειτιέρα,
φρουτιέρα κττ.

Μικρὸν ἐπιτραπέζιον σκεῦος εἰς σχῆμα ποτηρίου μετὰ
βάσεως, ἐντὸς τοῦ ὁποίου παρατίθεται τὸ βραστόν ὠόν.
Συνών. ἀβγοθήκη 4, ἀβγουλλίερα.

ἀβγουδάκι τό, ἀμάρτ. ἀβγουδάκιν Λυκ. (Λιβύσσ.)
ἀβγουδάκ' Μακεδ. ἀβγουδάτοι Μεγίστ.

Ὑποκορ. τοῦ οὐσ. ἀβγοῦδι.

1) Μικρὸν ὠόν ἔνθ' ἀν.: Ἄσμ.

Νὰ γινήσῃς τ' ἀβγουδάκιν
ἀποικὰτ' ἀπ' τοῦ κλαδάκιν

Λιβύσσ. Συνών. *ἀβγόπικο, ἀβγόπονλλο, ἀβγοῦδι,
ἀβγουλλάκι, ἀβγοῦλλι, ἀβγοῦτσικο. 2) Μεταφ.
ὁ καρπὸς τῆς ἀβγονδεᾶς, ἥτοι τοῦ φυτοῦ μανδραγόρα
(ὀνομασθεῖς οὕτω διὰ τὴν ψοειδῆ μορφήν) Μεγίστ.: Φρ.
Θαροεῖς το' ἔφαεν τ' ἀβγονδάτσα (ἐπὶ τοῦ φαινομένου ὡς
πάσχοντος ὑπὸ διανοητικῆς διαταράξεως, διότι ὁ καρπὸς
οὗτος τρωγόμενος προξενεῖ ζάλην). Συνών. ἀβγοῦλλι 2.

ἀβγουδεᾶ ἡ, Μεγίστ.

Ἐκ τοῦ οὐσ. ἀβγοῦδι.

Εἶδη μανδραγόρου καὶ ἰδίως μανδραγόρας ὁ φαρμα-
κευτικὸς (mandragoras officinarum) τῆς τάξεως τῶν
στρυγνοειδῶν (solanaceae), παράγων καρποὺς ψοειδεῖς,
«μῆλα οὖοις ἐμπερῇ» (Διοσκορ. 4,76), καὶ ἔχων ρίζας
ἀνθρωποσχήμους, τὸ ἀρχ. ἀνθρωπόμορφον. Συνών. ἀβγα-
ρίνα, ἀβγουλλεᾶ 2, καλάνθρωπος. [**]

ἀβγοῦδι τό, ἀμάρτ. ἀβγοῦδ' Μακεδ. ἀβκοῦιν
Κύπρ.

Ὑποκορ. τοῦ οὐσ. ἀβγό.

Μικρὸν ὠόν ἔνθ' ἀν.: Αἰνιγμ.

Μαῦρον γοῖον τὸ μυρτονοῦιν,
ἄσπρον ὅπως ἔν' τ' ἀβκοῦιν,
κότιδινον γοῖον τὸ πιπεροῦιν

(μαῦρον ὡς σμῆνος μικρῶν μυρμηκῶν, λευκὸν ὡς μικρὸν

ὠόν, ἐρυθρὸν ὡς μικρὸν πιπέρι. Ὁ βόμβυξ τοῦ μεταξο-
σκώληκος) Κύπρ. Συνών. ἰδ. ἐν λ. ἀβγονδάκι.

ἀβγούκλα ἡ, Ἀθῆν. Κρήτ. Κύθν. κ. ἀ.

Ἐκ τοῦ οὐσ. ἀβγὸ καὶ τῆς μεγεθ. [καταλ. -οὔκλα.
Πβ. καὶ χέρι-χερούκλα κττ.

Μέγα ὠόν ἔνθ' ἀν.: *Ἡ ὄρνιθα ἔκαμνε μὴν ἀβγούκλα*
Κύθν. Συνών. ἰδ. ἐν λ. ἀβγομάννα 4.

ἀβγουλεᾶ ἡ, ἀβγονλέα Κάρπ. ἀβγουλεᾶ Ἰων.
(Κρήν.) Κρήτ. Σῦρ. Χίος κ.ἀ. ἀβγουλεᾶ Χίος ἀβγουλεᾶ
Δ. Κρήτ.

Ἐκ τοῦ οὐσ. ἀβγὸ καὶ τῆς παραγωγικῆς καταλ.
-ουλεᾶ, περὶ ἧς ἰδ. ΓΧατζιδ. ΜΝΕ 2,245 κέξ.

Ἡ ὁσμὴ τοῦ ὤου ἔνθ' ἀν.: *Βρομεῖ ἀβγουλεᾶς Κρήν.*
Μυρίζει ἀβγουλεᾶς Χίος Ἀβγουλεᾶ-ἀβγουλεᾶς μυρίζει Δ. Κρήτ.
Ἀβγουλεᾶ βγάνει αὐτόθ. Ἡ σοῦππα-τὸ πιρουνί κττ. μυρίζει
ἀβγουλεᾶς (διὰ τὴν κατὰ γενικ. σύντ. πβ. τὰ ἀρχ. ὄζω
βύρσης-θυμάτων-ἰων-μύρου-σκοροδίων-ὠων κττ.) Σῦρ.
Συνών. ἰδ. ἐν λ. ἀβγίλα.

ἀβγούλλα ἡ, Κάρπ. Κάσ. Μεγίστ. Μύκ. Πελοπν.
(Μάν.) Σίφν. κ.ἀ. ἀγούλλα Θράκ. (Αἰν.) Μακεδ. (Καταφύγ.
Σέρρ.) Ἰγούλλα Μακεδ. (Σέρρ.) ἀβγουῖλλα Καλαβρ.
(Μπόβ.) ἀββοῖλλα Καλαβρ. (Μπόβ.) ἀβγούλλας ὁ, Σίφν.

Ἐκ τοῦ οὐσ. ἀβγοῦλλι.

1) Μέγα ὠόν Κάσ. Μύκ. Πελοπν. (Μάν.) Σίφν. κ. ἀ.:
Ἡ κόττα γεννάει καὶ ἀβγοῦλλες! Μάν. || Φρ. Εἶναι μὲν
ἀβγοῦλλα! (ἐπὶ μωροῦ καὶ ἡλιθίου) Σίφν. Ν-νὰ ἀβγοῦλλα!
(φρ. συνοδευομένη καὶ ὑπὸ τοῦ ὑβριστικοῦ σχήματος τοῦ
σφακελώματος) αὐτόθ. (Συνών. φρ. εἶν' ἐν' ἀβγὸ δίκωρο
-καλό! Πβ. ἀβγὸ 1). *Ὡρα νὰ σοῦ ὅρη, ἀβγοῦλλα! (ὥρα*
δὴλ. κακῇ. Ἀρὰ πρὸς ἡλίθιον) αὐτόθ. Συνών. ἰδ. ἐν λ.
ἀβγομάννα 4. Ὑπὸ τὸν τύπ. Ἀβγοῦλλας καὶ ὡς ἐπών.
σκωπτικὸν Σίφν. Στερελλ. (Αἰτωλ.) 2) Μέγας πασχα-
λινὸς ἄρτος φέρων συνήθως εἰς τὸ μέσον ὠόν Κάρπ.
Μεγίστ.: Θὰ κάμῃ τοῖς ἀβγοῦλλες τοαὶ τὰ κοιλούρια του
Μεγίστ. Συνών. ἰδ. ἐν λ. ἀβγοκούλ-λα. 3) Κάστανον
ψημένον Καλαβρ. (Μπόβ.) 4) Ἐμβῆμα πρὸς ἄρτυ-
σιν φαγητῶν παρασκευαζόμενον συνήθως ἐξ ὠων Θράκ.
(Αἰν.) Μακεδ. (Καταφύγ. Σέρρ.) 5) Φαγητόν τι διὰ
τὰ βρέφη παρασκευαζόμενον ἀπὸ σεμίδαλιν Θράκ. (Αἰν.)
Μακεδ.

ἀβγουλλάκι τό, κοιν. ἀβγουλλάκιν Χίος (Καρδάμ.)

Ὑποκορ. τοῦ οὐσ. ἀβγοῦλλι. Ὡς πρὸς τὸν τύπ.
ἀβγουλλάκιν παρατηρητέον ὅτι ἐν Καρδαμ. ἐκπίπτει
συνήθως τὸ κ τῶν εἰς -άκι ληγόντων.

1) Μικρὸν ὠόν κοιν.: *Ἐλα, παιδάκι μου, νὰ φᾶς ἔν'*
ἀβγουλλάκι Ἀθῆν. κ. ἀ. || Ἄσμ.

Κι ἀπὸ τὴν μαύρην ὄρνιθα κἀνέαν ἀβγουλλάκι
κι ἂν εἶν' κι ἀπὸ τὴν γαλανήν, ἃς εἶναι ζευγαράκι

Κρήτ. Συνών. ἰδ. ἐν λ. ἀβγουδάκι. 2) Μεταφ.
ὄρχις μικροῦ παιδὸς Σῦρ.: *Εἶναι προσημένο τὸ ἕνα ἀβγουλ-*
λάκι τοῦ μικροῦ. Ἐπρόστηκαν τ' ἀβγουλλάκια του.

ἀβγουλλάς ὁ, Ἀθῆν. Κέρκ. Κρήτ. Παξ. Στερελλ.
(Ἄρτοτ.) κ. ἀ. Θηλ. ἀβγουλλοῦ Ἀθῆν. Ἄνδρ. Κέρκ.
Παξ. κ. ἀ.

Ἐκ τοῦ οὐσ. ἀβγοῦλλι. Πβ. καὶ νεροῦλλι-νε-
ροῦλλας.

1) Ὁ πωλητής ψῶν Ἀθῆν. Ἀνδρ. Κέρκ. Παξ.: Περνάει ὁ ἄβγουλλᾶς καί φωνάζει «φρέσκ' ἄβγά!» Ἀθῆν. Μᾶς ἔφερε ἡ ἄβγουλλοῦ μας ἄβγά αὐτόθ. 2) Ὁ ἀγαπῶν ὑπερβολικῶς νά τρώγῃ ψά Ἀθῆν. Κρήτ. Στερελλ. (Ἀρτοτ.): Εἶναι μιὰ ἄβγουλλοῦ! Ἀθῆν. Συνών. ἄβγολόγος 3, ἄβγοφάγος 1. 3) Ὁ γεννῶν πολλά ψά, πολυτόκος, ἐπὶ τῆς ὄρνιθος Ἀθῆν. κ. ἀ.: Κόττα ἄβγουλλοῦ Ἀθῆν. Συνών. καλαβουλλοῦσα, καρπερή. 4) Πλησμονή ψῶν Στερελλ. (Ἀρτοτ.): Τί ἄβγουλλᾶς! (διὰ τὴν περιεκτ. σημ. πβ. τὸ ὅμοιον αὐτόθ. νεροῦ λᾶς = πολὺ νερό, ὡς Τί νεροῦλλᾶς εἶν' αὐτὸ πόσιες).

ἄβγουλλας ὁ, Κεφαλλ. ἄβγουλλος Πελοπν. (Ἀρχαδ.)

Μεγεθ. τοῦ οὐσ. ἄβγούλλι.

Μέγα ψὸν ἔνθ. ἀν.: Παροιμ. Ποῦθε εἶν' ἐκειὸς ὁ ἄβγουλλας; — Ἀπὸ 'κεῖν' τὴν ὄρνιθα (ἐπὶ τέκνον ὁμοίου σωματικῶς καὶ ἡθικῶς πρὸς τοὺς γονεῖς) Κεφαλλ. Συνών. ἰδ. ἐν λ. ἄβγομάννα 4.

ἄβγουλλᾶτος ἐπίθ. σύνηθ. ἄβγουλλᾶτους βόρ. ἰδιώμ. ἄβγουλ-λᾶτος Ρόδ. Χίος ἄβγουλλᾶτος Τῆν.

Ἐκ τοῦ οὐσ. ἄβγούλλα καὶ τῆς παραγωγικῆς καταλ. -ᾶτος.

1) Ὁ ἔχων μορφὴν ψοειδῆ σύνηθ.: Σταφύλι ἄβγουλλᾶτο (εἶδος σταφυλῆς μετὰ μεγάλων ψοειδῶν ραγῶν) σύνηθ. Τ' ἀδέλι μου ἔχει ὠραῖα ἄβγουλλᾶτα (ἐνν. σταφύλια) Μέγαρ. (Συνών. ἄβγουλλωτό, βοδόματο, κολοκυνθάσπρονδο, τραγανό). Ἀβγουλλᾶτος σαλιάκωνας (εἶδος λευκοῦ κοχλίου) Χίος (Συνών. ἄβγουλλίτης 3). Ντομάτα ἄβγουλλᾶτη Σέρφι. Ἀμύγδαλο ἄβγουλλᾶτο Χίος. β) Ὁ ἔχων σχῆμα κυλινδρικόν Κάρπ.: Γνωμ.

Νά 'ναι-ν-ῖσιον κι ἄβγουλλᾶτο
κι ἀοὺ μπρὸς νά κἀνῃ κάτω

(νά εἶναι εὐθὺ καὶ κυλινδρικόν καὶ ἀπὸ ἐμπρὸς νά καμπυλοῦται. Ἐπὶ τοῦ ἱστοβοέως τοῦ ἀρότρου τοῦ κοινῶς λεγομένου σταβαριόυ). γ) Τὸ οὐδ. ἐπιρρηματ. ὡς ψὸν Μέγαρ.: Φρ. Τό' πει ἄβγουλλᾶτο τὸ κρασί (τὸ κατέπιεν ἀπνευστὶ ὡς ροφεῖται τὸ ὠμὸν ψόν). Συνών. μονορροούφι. 2)

Μεταφ. ἰσχυρός, πλούσιος (ἐκ τῆς σημ. τοῦ ἐνόρχου, δι' ἣν πβ. ἄβγατος) Κωνπλ. Συνών. βαρβατος.

ἄβγουλλεᾶ ἡ, Εὐβ. (Λίμν.) Λυκ. (Λιβύσσ.) Χίος ἄβγαλ-λεᾶ Σύμ. ἄβγαλ-λεᾶ Σύμ.

Ἐκ τοῦ οὐσ. ἄβγούλλι καὶ τῆς παραγωγικῆς καταλ. -εᾶ.

1) Κτύπημα, τσοῦγγρισμα ψῶν Χίος: Φρ. Παίζομεν ἄβγουλλεᾶς (συγκρούομεν ψά). 2) Τὸ φυτόν μανδραγόρας Εὐβ. (Λίμν.) Λυκ. (Λιβύσσ.) Σύμ. Συνών. ἰδ. ἐν λ. ἄβγουδεᾶ.

ἄβγουλλήθρα ἡ, Ἀνδρ. Ἡπ. κ. ἀ.

Ἐκ τοῦ οὐσ. ἄβγούλλι καὶ τῆς παραγωγικῆς καταλ. -ήθρα, περὶ ἧς ἰδ. ΓΧατζιδ. Γλωσσολ. Μελέτ. 183 κέξ.

1) Ἐξοίδημα, δοτιὴν ψοειδῆς γεννώμενος συνήθως εἰς τὸν λαϊμόν Ἡπ.: Ἐβγαλὶ ἄβγουλλήθρις. Συνών. ἰδ. ἐν λ. ἄβγολίθι. 2) Ἡ ὁσμὴ τοῦ ψοῦ Ἀνδρ.: Τὸ στόμα του μυρίζει ἄβγουλλήθρες. Συνών. ἰδ. ἐν λ. ἄβγίλα.

ἄβγούλλι τό, ἄβγούλλιν Λυκ. (Λιβύσσ.) ἄβγούλλι Πελοπν. (Μάν. Συκεᾶ Κορινθ. Τρίκκ.) Τσακων. κ. ἀ.

Ὑποκορ. τοῦ οὐσ. ἄβγό.

ΛΕΞΙΚΟΝ ΤΗΣ ΝΕΑΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ

1) Μικρὸν ψὸν Πελοπν. (Μάν. Συκεᾶ Κορινθ. Τρίκκ. κ. ἀ.) Τσακων. κ. ἀ.: Βάλε τὸ τηγάνι νὰ φτειάξῃς πέντ' ἔξι ἄβγούλλιμα Μάν. Ρεῖ μάννα, δῶ μου ἔν' ἄβγούλλι νὰ φάω! Συκεᾶ Κορινθ. Συνών. ἰδ. ἐν λ. ἄβγουδάκι. 2) Ὁ καρπὸς τοῦ φυτοῦ ἄβγουδεᾶς ἢ ἄβγουλλεᾶς, ἥτοι τοῦ μανδραγόρα (ὅστις ἔχει μορφὴν ψοειδῆ) Λυκ. (Λιβύσσ.) Συνών. ἄβγουδάκι 2.

ἄβγουλλίδα ἡ, Κρήτ. Κύθν. Πελοπν. (Λακων.) κ. ἀ.

Ἐκ τοῦ οὐσ. ἄβγούλλι καὶ τῆς παραγωγικῆς καταλ. -ίδα. Πβ. καὶ ἄγουρος-ἄγουρίδα, μάγουλο-μαγουλλίδα, φουσκάλα-φουσκάλίδα κττ.

Ἀπόστημα ἔχον μέγεθος ψοῦ, τὸ ὅποιον γεννᾶται ἐκ φλεγμονῆς τῶν παρωτίδων τῶν ζώων ἔνθ' ἀν.: Κατεβήκανε οἱ ἄβγουλλίδες του (ἐπρήσθησαν οἱ ὑπὸ τὰ ὄντα εὐρισκόμενοι ἀδένες) Κρήτ. Συνών. ἰδ. ἐν λ. ἄβγολίθι.

ἄβγουλλίερα ἡ, Λεξ. Ἡπίτ. (λ. ὠοδόχος).

Ἐκ τοῦ οὐσ. ἄβγούλλι καὶ τῆς παραγωγικῆς καταλ. -ίερα ἀποσπασθείσης ἐκ τοῦ σαλιέρα, φρουτιέρερα κττ.

Μικρὸν ἐπιτραπέζιον σκεῦος ἔχον σχῆμα ποτηρίου ψοειδοῦς μετὰ βάσεως ἰδιαίτερας εὐχρηστον διὰ νὰ παρατεθῇ ἐντὸς αὐτοῦ τὸ βραστὸν ψόν. Συνών. ἄβγοθήκη 4, ἄβγοτιέρερα.

ἄβγουλλίλα ἡ, Ἀθῆν. Αἴγιν. Μέγαρ. Πελοπν. (Τριφυλ.) κ. ἀ.

Ἐκ τοῦ οὐσ. ἄβγούλλι καὶ τῆς παραγωγικῆς καταλ. -ίλα, περὶ ἧς ἰδ. ΓΧατζιδ. ΜΝΕ 2,247 κέξ.

Ἡ ὁσμὴ τοῦ ψοῦ ἔνθ' ἀν.: Τὸ ἄβγολέμονο δὲν ἔχει δόσει καὶ μυρίζει ἄβγουλλίλα Ἀθῆν. Τὸ στόμα μου βρομάει ἄβγουλλίλα αὐτόθ. Ἀβγουλλίλας μυρίζει τὸ φαεῖ (διὰ τὴν κατὰ γενικ. σύντ. πβ. τὰ ἀρχ. «ὄζω ψῶν-σκορόδων κττ.») Αἴγιν. Μυρίζει τὸ κρασί ἄβγουλλίλας (ὅταν πρὸς καθαρισμόν του ἀναμειγνύεται εἰς αὐτὸ λεύκωμα ψοῦ) Τριφυλ. Συνών. ἰδ. ἐν λ. ἄβγίλα.

ἄβγουλλίτης ὁ, Χίος ἄβγουλίτης Θεσσ. (Καρδίτσα) Στερελλ. (Αἰτωλ.) ἄβγουλλίτα ἡ, Ἡπ. (Ζαγόρ.) ἄβγουλλίτα Ἡπ.—ΧΧρηστοβασ. Διηγ. στάνης 18.

Ἐκ τοῦ οὐσ. ἄβγούλλα.

1) Ὁ ψοειδὲς ἐξοίδημα γεννώμενον εἰς τὸν τράχηλον ἀνθρώπων καὶ ζώων, ἔνεκα τοῦ ὁποίου κλείεται ἔσωθεν ὁ φάρυγξ (ἐν Καρδίτσα. ἐπικρατεῖ ἡ πρόληψις ὅτι οἱ ἔχοντες ζῶα δὲν πρέπει νὰ φάγουν ψά τὴν πρώτην ἡμέραν τοῦ Πάσχα διὰ νὰ μὴ προσβληθοῦν ταῦτα ὑπὸ τῆς νόσου) Θεσσ. (Καρδίτσα) Στερελλ. (Αἰτωλ.)—ΧΧρηστοβ. ἔνθ' ἀν.: Βγάζου ἄβγουλλίτ' Αἰτωλ. Μακρὰ ἀπὸ μᾶς καὶ ἀπὸ τὰ σύνορά μας παρμάρα, ἀβδέλλα, ψώρα, βλογιά, ἄβγουλλίτα (παρμάρα=παράλυσις) ΧΧρηστοβασ. ἔνθ' ἀν. Συνών. ἰδ. ἐν λ. ἄβγολίθι. 2) Εἶδος ἀμανίτου ψοειδοῦς Ἡπ. (Ζαγόρ.) Χίος. Συνών. ἄβγίτης. 3) Εἶδος λευκοῦ κοχλίου Χίος. Συνών. ἄβγουλλᾶτος σαλιάκωνας (ἰδ. ἄβγουλλᾶτος 1).

ἄβγουλλόκουκκο τό, ἀμάρτ. ἄβγαλόκουκκο Σύμ.

Ἐκ τῶν οὐσ. ἄβγουλλεᾶ καὶ κουκί.

Ὁ καρπὸς τοῦ φυτοῦ μανδραγόρου.

[**]

4

